

سرشناسه: حجازی، ایرج، ۱۳۵۱ -

عنوان و نام پدیدآور: امامت‌پژوهی با رویکرد رسانه‌ای/ به کوشش ایرج حجازی: تهیه‌کننده دفتر پژوهش‌های بنیادی دین و رسانه؛ گروه فقه، کلام و رسانه؛ ویراستار رقیه جاوشی.

مشخصات نشر: قم: صدواسیمای جمهوری اسلامی ایران، اداره‌کل پژوهش‌های اسلامی رسانه، نشر دین و رسانه، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۴۶۴ ص: جدول: ۱۴×۲۱ س.م.

شابک: ۷۰۰۰۰ ریال ۲-۴۳۶-۵۱۴-۹۶۴-۹۷۸ :

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۴۴۵.

موضوع: امامت -- تحقیق

موضوع: Imamat -- Research

موضوع: امامت

موضوع: Imamat

موضوع: هدایت

موضوع: Guidance*

موضوع: امامت -- کتابشناسی

موضوع: Imamat -- Bibliography

موضوع: تلویزیون -- ایران -- برنامه‌های اسلامی

موضوع: Islamic television programs -- Iran*

موضوع: رادیو -- ایران -- بخش برنامه‌های اسلامی

موضوع: Radio broadcasting of Islamic programs -- Iran*

شناسه افزوده: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران. اداره‌کل پژوهش‌های اسلامی رسانه.

دفتر پژوهش‌های بنیادی دین و رسانه. گروه فقه، کلام و رسانه

شناسه افزوده: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران. اداره‌کل پژوهش‌های اسلامی رسانه. نشر دین و رسانه

رده بندی کنگره: BP۲۲۳

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۲۹۶۸۷

امامت‌پژوهی با رویکرد رسانه‌ای (کد: ۲۸۳۴۶)

پژوهشگر: ایرج حجازی

ناشر: دین و رسانه وابسته به اداره‌کل پژوهش‌های اسلامی رسانه سازمان صدواسیمای جمهوری اسلامی ایران
به اهتمام: دفتر پژوهش‌های بنیادی دین و رسانه؛ گروه فقه، کلام و رسانه

طراح جلد: امیر اکبرزاده

ویراستار: رقیه جاوشی

صفحه آرا: زهره نیک‌خلق احمدی

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۹

شمارگان: ۶۰۰

چاپ: زلال کوثر

بها: ۷۰۰۰۰ ریال

همه حقوق، محفوظ و متعلق به ناشر است.

نشر الکترونیکی اثر بدون کسب اجازه کتبی از ناشر ممنوع است.

نشانی: قم، بلوار امین، مجموعه صدواسیمای اداره‌کل پژوهش‌های اسلامی رسانه، تلفن: ۰۲۵-۳۲۹۱۵۵۱۰

تهران: جام‌جم، ساختمان شهید رهبر، طبقه زیرین، تلفن: ۰۲۰-۱۴۷۳۸۱ نمابر: ۰۲۱-۲۲۱۶۴۹۹۷

مشهد: خیابان امام خمینی (ره)، جنب باغ ملی، ساختمان صبا، طبقه سوم، تلفن: ۰۵۱-۳۲۲۱۵۱۰۸ نمابر: ۰۵۱-۳۲۲۱۵۱۰۶

سامانه مخاطبان: ۰۱۱-۳۲۹۱۵۵۱۰-۰۲۵ سامانه پیام کوتاه: ۰۲۵-۳۰۰۰۰۲۵۵

www.irc.ir

info@irc.ir

sapp.ir/irc.ir

@irc_ir

ISBN:978-964-514-436-2

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۴-۴۳۶-۲

فهرست

۷.....	سخن نخست
۱۱.....	فصل اول: کلیات
۱۱.....	بیان مسئله
۱۳.....	گستره مباحث امامت
۱۴.....	کاربرد پژوهش در سازمان صداوسیما
۱۴.....	پرسش اصلی
۱۵.....	اهداف فرعی
۱۶.....	پیشینه تحقیق
۱۸.....	تعریف مفاهیم تحقیق
۱۸.....	۱. مفهوم‌شناسی امام
۳۰.....	۲. مفهوم‌شناسی ولایت
۳۶.....	۳. مفهوم‌شناسی هدایت
۳۷.....	۴. مفهوم‌شناسی خلافت
۳۹.....	۵. مفهوم‌شناسی عصمت
۴۱.....	فصل دوم: امامت عامه
۴۱.....	۱. فلسفه و ضرورت امامت
۴۵.....	۲. دلایل و براهین امامت عامه
۴۵.....	الف) ادله نقلی (آیات)
۴۹.....	ب) ادله نقلی (روایات)
۵۲.....	ج) ادله عقلی امامت عامه
۶۸.....	۳. شرایط و اوصاف امام
۶۸.....	الف) عصمت
۸۴.....	ب) علم امام
۹۶.....	ج) امامت و هدایت
۱۰۵.....	فصل سوم: امامت خاصه
۱۰۷.....	۱. امام اول: علی بن ابی طالب (ع) (سال ۳۰ عام الفیل - ۴۰ ق)
۱۱۴.....	دلایل و شواهد امامت حضرت علی (ع)
۱۴۱.....	ادله عصمت حضرت علی (ع)

۱۴۴.....	۲. امام دوم: امام حسن مجتبیٰ (ع) (۵۰-۳ق)
۱۴۶.....	۳. امام سوم: حسین بن علی (ع) (۶۱-۴ق)
۱۵۱.....	۴. امام چهارم: امام سجاد (ع) (۹۵-۳۸ق)
۱۵۴.....	۵. امام پنجم: امام محمد باقر (ع) (۱۱۴-۵۷ق)
۱۵۶.....	۶. امام ششم: امام صادق (ع) (۱۴۸-۸۳ق)
۱۶۰.....	۷. امام هفتم: امام موسی کاظم (ع) (۱۸۳-۱۲۸ق)
۱۶۳.....	۸. امام هشتم: امام رضا (ع) (۲۰۳-۱۴۸ق)
۱۶۹.....	۹. امام نهم: امام جواد (ع) (۲۲۰-۱۹۵ق)
۱۷۵.....	۱۰. امام دهم: امام هادی (ع) (۲۵۴-۲۱۲ق)
۱۷۸.....	۱۱. امام یازدهم: امام حسن عسکری (ع) (۲۶۰-۲۳۲ق)
۱۸۰.....	۱۲. امام دوازدهم: امام مهدی (ع) (۲۵۵ق)
۱۸۶.....	ولایت نیایی فقیه
۲۲۵.....	فصل چهارم: امامت و رسانه
۲۲۵.....	۱. کارکردها، بایدها و نبایدهای رسانه در موضوع امامت
۲۳۲.....	۲. نمونه‌ها و مصادیقی از سیره و سبک زندگی ائمه (ع)
۲۳۳.....	الف) ظرفیت‌های اخلاقی - تربیتی
۲۴۵.....	ب) ظرفیت‌های اجتماعی - سیاسی
۲۵۴.....	ج) ظرفیت‌های اقتصادی
۲۵۶.....	د) ظرفیت‌های تاریخی - داستانی
۲۶۴.....	هـ) ظرفیت علمی و مناظره‌ای
۲۷۳.....	و) ظرفیت‌های عبادی - مناسکی
۲۷۶.....	۳. نمونه‌هایی از تلاش همراهان و مدافعان ولایت
۲۹۰.....	۴. ظرفیت‌ها و ایده‌های برنامه‌سازی حوزه امامت
۳۳۵.....	فصل پنجم: معرفی منابع، مراکز و کارشناسان
۳۳۶.....	۱. معرفی مراکز و مؤسسات حوزه امام‌شناسی و امامت‌پژوهی
۳۴۵.....	۲. کارشناسان و پژوهشگران حوزه امامت
۳۶۷.....	۳. معرفی تفصیلی منابع مهم
۳۹۵.....	۴. کتابشناسی اجمالی
۴۴۵.....	کتابنامه

سخن نخست

جایگاه امامت، همانند مقام نبوت، منصبی الهی است و همان گونه که خداوند سبحان فردی را به مقام نبوت و رسالت برمیگزیند و با معجزه، که همانند نص خدا است، تأیید می‌کند، همان خداوند، کسی را برای امامت برمیگزیند و به پیامبرش فرمان می‌دهد که آن را به مردم برساند و او را به عنوان پیشوای بعد از خود در میان مردم نصب کند.

امامت، خلافت خداوند و جانشینی رسول خدا، رشته پیوند اجزای دین، نظام بخش جامعه مسلمین، سامان دهنده دنیا، سعادت آفرین آخرت و عزت دهنده مؤمنین است. امامت، زیربنای بنیادین شجره اسلام و ثمره شاخسار شکوفای آیین خدایی است. امامت ادامه نبوت است و بدون شناخت امام و درک جایگاه امام، نبوت و توحید نیز بی اثر خواهد بود و کارآیی خود را از دست خواهد داد؛ همچنان که خداوند در آیه ۶۷ سوره مائده به پیامبرش می‌فرماید: اگر (امر امامت امیرالمؤمنین علیه السلام) را ابلاغ نکنی، هرآینه رسالت را انجام نداده‌ای.

امامت، رحمت و خیری است که خداوند بر بندگان ارزانی داشته و به سبب آن، دینش را کامل کرده است. از همین روست که مسئله امامت در میان شیعه، در شمار اصول دین و امر آن به دست خداوند است؛ بر خلاف اهل سنت که آن را از فروع دین و تعیین امام را به دست مردم می‌دانند.

مسئله امامت از دیرباز محل اختلاف و معرکه آراء در بین مسلمانان بوده و کتاب‌های فراوانی در تبیین آن نوشته شده است. در عصر حاضر که شیعه موفق به تشکیل حکومت گردیده و پرچمدار عدالتخواهی و مبارزه با استکبار جهانی شده است، موج اتهامات و شبهات به اصول مذهب تشیع و اصل امامت فزونی یافته و دشمنان با تمام توان خود می‌کوشند مسلمانان را از فرهنگ شیعه به‌ویژه اصل امامت دور سازند.

رسانه ملی به‌عنوان یک ابرسازمان فرهنگی، که تبیین و نشر معارف اسلامی و شیعی را بر عهده دارد، موظف است در بسط فرهنگ امامت و رفع شبهات آن تلاش کرده و معارف اهل‌بیت را به دنیا معرفی کند. در این میان، آنچه اهمیت دارد بیان مطالب اساسی و متناسب با رسانه در این باب و پرهیز از ارایه مباحث حاشیه‌ای است.

با اقرار به این که کنه و کرانه امامت و ژرفای حقیقت امام و با این دست تهی، در پیمان‌ها هیچ اندیشه و پژوهشی نمی‌گنجد، با مدد از آستان اهل‌بیت (علیهم‌السلام) برشی از حقیقت و ماهیت امامت را در برابر دیده اندیشه‌وران و پژوهشگران عرصه امامت می‌گشاییم.

پژوهش پیش رو در پنج فصل سامان یافته است. در فصل اول، کلیات پژوهش از قبیل مفاهیم، پیشینه و تبیین معنا و تعریف امامت بیان شده و فصل دوم، عهده‌دار بازنمایی، دلایل و ضرورت امامت عامه است. فصل سوم شامل مباحث امامت خاصه و گزارش اجمالی از دوره امامت هر کدام از پیشوایان دوازده‌گانه است و در بخش پایانی این فصل، مباحثی درباره نظریه ولایت فقیه در دوره غیبت امام بیان می‌شود. فصل چهارم به بازخوانی امامت و رسانه اختصاص دارد و باید‌ها و نبایدهای

رسانه و ایده‌ها، محورهای و موضوعات برنامه‌سازی را پیش روی برنامه‌سازان قرار داده است. فصل پایانی به معرفی منابع مکتوب، موسسات و مراکز تخصصی و معرفی کارشناسان و پژوهشگران حوزه امامت پرداخته است.

در پژوهش حاضر تلاش شده است در فرم و قالب جدیدی که منطبق بر اصول رسانه‌ای است، اصحاب رسانه را در امر برنامه‌سازی مرتبط با امامت یاری رسانند.

در پایان از زحمات پژوهشگر ارجمند جناب آقای ایرج حجازی در تحقیق و تدوین این اثر سپاسگزاری می‌کنیم و امید داریم مدیران، برنامه‌سازان و پژوهشگران رسانه ملی، با ارائه نظرات خود، ما را در هرچه بهتر شدن پژوهش‌ها یاری رسانند.

اداره کل پژوهش‌های اسلامی رسانه